

DIT IS HET ACTIVITEI-
TENPLAN 2025-2028
VAN HET EUROPEES
KERAMISCH WERK-
CENTRUM, DAT ZICH
INZET VOOR DE ONT-
WIKKELING VAN KE-
RAMIEK IN DE KUN-
STEN. DE TITEL VAN
HET PLAN IS: DE VER-
BINDENDE KRACHT
VAN KERAMIEK. EEN
DUURZAME TOE-
KOMST VOOR HET
EKWC.



INHOUDSOPGAVE

1. Beschouwing op missie, visie en profiel	2
2. Terugblik 2020-2024	4
3. Artistieke visie 2025-2028	7
4. Maatschappelijke betekenis	11
5. Toegankelijkheid	13
6. Bedrijfsmatige gezondheid	16
7. Geografische spreiding	19
8. Conclusie	20

1. BESCHOUWING OP MISSIE, VISIE EN PROFIEL

Het Europees Keramisch Werkcentrum, of EKWC, is het internationale *artist-in-residence*-programma en *research centre* voor keramiek in Nederland. Sinds 1969 is het een niet weg te denken instituut voor experiment, onderzoek en innovatie, waar kunstenaars, ontwerpers en architecten uit Nederland en de hele wereld naartoe komen om hun artistieke praktijk en technische kennis te verdiepen. Door de specifieke focus op keramiek neemt het EKWC niet alleen een onderscheidende plaats in binnen het postacademische veld in Nederland: de instelling is wereldwijd uniek.

Jaarlijks biedt het EKWC plek aan ruim zestig *artists-in-residence* uit uiteenlopende disciplines en in verschillende stadia van hun loopbaan. De deelnemers, die vaak voor het eerst met klei werken, worden begeleid door een team van uiterst bekwame, technisch vooraanstaande adviseurs.

Er wonen en werken gemiddeld 16 kunstenaars, ontwerpers en architecten tegelijkertijd in het EKWC, waarbij de samenstelling van de groep geleidelijk verandert. Een residentie duurt drie maanden. De diversiteit van de groep deelnemers is een belangrijke randvoorwaarde voor het *artist-in-residence*-programma. Het gaat bij diversiteit niet alleen over culturele of etnische achtergrond, maar ook over gender, leeftijd, religieuze, sociaal-economische en geografische achtergrond. Het samen wonen, werken en eten zorgt voor een doorlopende uitwisseling van ideeën, ervaring en kennis vanuit verschillende culturen en disciplines. Hierdoor verleggen residenten de grenzen van hun eigen vakgebied, breiden ze hun netwerk uit, en heeft een residentie bij het EKWC vaak grote impact op hun artistieke praktijk. Het is voor velen een vormende periode in hun carrière.

Het EKWC documenteert de technische en artistieke innovaties die ontstaan door experiment, uitwisseling en onderzoek en die voortbouwen op decennia aan ervaring, en stelt deze beschikbaar als *open source*-kennis, zowel aan de residenten, als aan specialisten en publiek in binnen- en buitenland. Deze specialisten bedienen we onder meer met (digitale) masterclasses, tentoonstellingen en publicaties. Het is een voortdurend systeem van onderzoek, uitwisseling en vernieuwing.

Het EKWC is leidend in een breed (inter)nationaal cultureel netwerk, en tegelijkertijd stevig geworteld in de Brabantse regio. Onze samenwerkingspartners



Sarah Pschorn aan het werk in haar studio (foto Erik Benjamins 2022)

zijn onder meer wetenschappelijke instituten, (inter)nationale kunstacademies, basis- en middelbare scholen, (inter)nationale musea en galleries, kunstenaarswerkplaatsen en de (keramische) industrie. Om binding te houden met het publiek en zichtbaar te maken wat het EKWC doet, organiseert het centrum onder andere Test Cases (open studio's), rondleidingen en masterclasses.

Gehuisvest in een industrieel pand – een voormalige leerlooierij – is het EKWC een hub voor (inter)nationale bezoekers. Als creatieve broedplaats bruist het EKWC van de energie en ambitie.

De enorme aantallen residenten, samenwerkingspartners en bezoekers laten zien dat het EKWC (inter)nationaal hoog in aanzien staat. Ons kleine maar zeer gemotiveerde team heeft ondanks de beperkte middelen ontzettend veel bewerkstelligd om de excellente positie van EKWC te bestendigen. We moeten echter constateren dat het EKWC deze positie alleen kan behouden als we een aantal zaken structureel verbeteren én verder kunnen innoveren. Het is immers niet eenvoudig geweest om het centrum overeind te houden, toen na de bezuinigingen in 2012 een groot deel van de subsidies wegviel. De inspanning van het kleine team raakte in de voorbije jaren zo gericht op het accommoderen van steeds meer (betalende) residenten dat de adviseurs onvoldoende toekwamen aan onderzoek en ontwikkeling. Daarnaast heeft het medium keramiek ook te maken met het gebruik van fossiele brandstoffen en hoge energiekosten. Dit zorgt voor een extra urgentie om nieuwe, creatieve oplossingen te verzinnen voor onze manier van werken. Dit activiteitenplan is dan ook niet enkel gericht op continuïteit, maar op een omslag van werken. Het is een plan met een ambitie en een visie die verder strekt dan de komende vier jaar. Het centrum omarmt de post-groeigedachte en streeft ernaar (financiële) stabiliteit en kwalitatieve groei te bereiken op basis van een aantal maatschappelijke en ecologische waarden. Deze overtuiging hebben we vertaald in de nieuwe missie en visie.

Missie

Het EKWC is een internationaal toonaangevende aanjager voor de artistieke en technische ontwikkeling van keramiek in kunst, vormgeving en architectuur. Met ons *artist-in-residence*-programma en *research centre* ontwikkelen kunstenaars, architecten en vormgevers zich in korte tijd op topniveau. We zorgen ervoor dat innovaties en toepassingen ontstaan die (inter)nationaal een leidende rol spelen. Het EKWC blijft in de voorhoede bij de experimentele vernieuwing van het veld.

VISIE

3

MISSIE

Visie

Het EKWC brengt **essentiële vernieuwing** teweeg, zowel in **artistieke, technische** als in maatschappelijke zin, door een verandering van de praktijk met meer **diversifiëring** en **verdieping van onze residenties** en meer ruimte voor **belanghebbend interdisciplinair onderzoek** naar de toepassingen van klei en keramiek. We bewegen naar een meer **kwalitatieve insteek**. In de experimentele hogedrukpan van het EKWC vertalen we, samen met onze residenten, een post-groeivisie naar methoden, toepassingen, processen en projecten met een betere balans tussen ecologische, economische en sociale waarden. Hiermee vergroten we onze impact en bieden we een breed scala aan nieuwe handelingsperspectieven, voor makers binnen én buiten het EKWC. We zetten onze creatieve denkkraft en praktische onderzoeksvaardigheden in om bij te dragen aan noodzakelijke maatschappelijke transitities. Deze vragen immers om kritische vragen, inspiratie, nieuwe oplossingsrichtingen en verbeelding.



2. TERUGBLIK 2021-2024

In 2020 keerde het EKWC na acht jaar terug in de BIS. Het werd een bewogen periode, waarin COVID-19 en escalerende energie- en grondstoffenprijzen grote impact hadden, terwijl het EKWC financieel nauwelijks armslag had. Ondertussen vond er een wisseling van de wacht plaats in de directie: sinds oktober 2022 heeft Geertje Jacobs de functie van Ranti Tjan overgenomen als directeur-bestuurder. Omdat het ondanks alle uitdagingen is gelukt om de voornaamste doelstellingen te behalen, beschouwen we de periode 2020-2024 als bijzonder succesvol. Het EKWC gaat dan ook vol ambitie en vertrouwen de nieuwe BIS-periode in. Maar eerst reflecteren we op de belangrijkste zaken van de afgelopen periode.

De deelnemers

Tijdens de Covid-19-periode is het EKWC geen dag dicht geweest. We konden een veilige omgeving bieden aan de deelnemers en medewerkers; afzeggingen van buitenlandse deelnemers losten we op met residenten uit Nederland. We voldeden aan de prestatienorm:

- We ontvingen ca. 65 residenten per jaar, in totaal 265 tijdens de BIS periode 2020-2024, geselecteerd uit 700 aanmeldingen.
- Ze waren afkomstig uit onder andere Nederland, Japan, China, Zuid-Korea, Nieuw-Zeeland, Brazilië, de VS, Nigeria, Duitsland, Italië en Zweden.
- Ze hadden een uiterst diverse achtergrond qua leeftijd, professie en ervaring met keramiek.

Fair Practice

Het EKWC verwelkomt deelnemers met verschillende culturele, gender, leeftijd, sociaal-economische en geografische achtergronden. Ze inspireren elkaar en leren elkaar waarderen. Om dat te faciliteren deden we in 2023 mee aan een pilot van het Fair Practice Lab rondom diversiteit en inclusie. Voor het EKWC-team leverde het waardevolle inzichten op en de aanmoediging te blijven werken aan een inclusieve benadering. Punten waar het EKWC als organisatie mee aan de slag kon gaan, komen terug in hoofdstuk 6: *Bedrijfsmatige gezondheid*. Een belangrijk signaal was dat de eigen bijdrage voor sommige residenten een (te) hoge drempel is. Hoewel we actief hielpen met het zoeken naar extra subsidiemogelijkheden, konden we afzeggingen niet voorkomen.

Artistieke resultaten

In de afgelopen decennia is de waardering voor keramiek spectaculair toegenomen, zoals blijkt uit tentoonstellingen en collectie-aankopen van musea in binnen- en buitenland. In Nederland heeft het EKWC ervoor gezorgd dat de keramiek een plek kreeg binnen de beeldende kunsten. Die invloed duurt nog altijd voort. In 2023 bijvoorbeeld werd het Razziamonument van EKWC-alumna Anne Wenzel in Rotterdam onthuld, en plaatste Maartje Korstanje drie sculpturen in de gemeente Apeldoorn, gemaakt in het EKWC. Voor velen droeg de residency op het EKWC bij aan de ontwikkeling van hun carrière. Een aantal werken kreeg een plaats in musea en galleries: het werk van Sigrid Calon werd getoond in het Design Museum in Den Bosch, dat van Yoon Seok-hyeon in het Nationaal Keramiek Museum Princessehof in Leeuwarden en Linda Sormins werk in het Mass MoCa in de Verenigde Staten. Architect Laura van Santen ontwikkelde tijdens haar residentie een tegel voor haar triaxiale glazuurproeven. Deze worden nu geproduceerd en verkocht bij keramiekwerkplaats Cor Unum en zijn gebruikt voor de bar van het nieuwe café in het EKWC.

Kwalitatieve investeringen

Het EKWC heeft de technisch adviseurs de mogelijkheid gegeven hun kennis en expertise te verbreden door werkbezoeken aan de industrie, bedrijven en technische werkplaatsen in binnen- en buitenland. Daarnaast hebben we externe conservatoren ingeschakeld om de residenten behalve technische begeleiding ook artistiek-inhoudelijk advies te bieden. Voor kunstenaars die de relatie tussen keramiek en geluid onderzoeken is het nieuwe Soundlab ingericht, met opnameapparatuur en andere faciliteiten. Op het gebied van duurzaamheid hebben we de eerste belangrijke stappen gezet naar een meer ecologisch verantwoorde manier van werken in het kernproces.

Publiek

Sinds het EKWC na Covid de deuren weer opende voor het publiek zijn er honderden rondleidingen georganiseerd. De Test Cases die vier keer per jaar worden gehouden trokken jaarlijks 1.600 enthousiaste bezoekers. Lokale en nationale bezoekers krijgen de unieke gelegenheid om de werkplaats te bezoeken en in gesprek te gaan met de kunstenaars in hun studio's. De EKWC-winkel, gerund door vrijwilligers, is in 2023 opnieuw opgezet. Bij de selectie van de producten staan de makers-(oud-)residenten centraal én het werken met klei en keramiek. Ook de horeca is in korte tijd vernieuwd. Samen met een jonge horecaondernemer uit de buurt hebben we de koffiebran-

derij en het café nieuw leven in geblazen. De burgemeester van Oisterwijk opende in oktober het café en sindsdien weten steeds meer bezoekers ons te vinden. Het EKWC wist ook de afgelopen jaren door zijn mix aan aanbod en activiteiten een zeer gelaagd publiek te bereiken. Van lokale bezoekers tot specialisten en experts uit de hele wereld.



Bezoekers tijdens de Test Case (foto Ad van Lieshout 2023)

Marketing & media

De oud-residenten van het centrum zijn ons belangrijkste visitekaartje. Het steeds groter wordende netwerk van enthousiaste alumni zorgt voor steeds meer zichtbaarheid en bekendheid. De inzet van dit netwerk is niet alleen wenselijk maar ook noodzakelijk. Samen met deze alumni, de inzet van *social media* en ons eigen netwerk bereiken we onze belangrijkste doelgroepen. Inmiddels hebben we 13.000 Instagramvolgers. De landelijke en internationale zichtbaarheid werd tevens vergroot door een aantal mooie artikelen en interviews in de traditionele media, onder andere in NRC Handelsblad en een 2 uur durend interview op de Londense radiozender, Resonance FM. Plaatselijke kranten zorgden voor regionale zichtbaarheid.

Digitale ontsluiting

We zijn gestart met het digitaal ontsluiten van archieven via onze website, zodat onze kennis voor een breed publiek beter beschikbaar is. In 2021 werden met DEN en NADD de eerste stappen gezet om het volledig analoge archief met documentatie van meer dan 1.500 deelnemers *open source* digitaal toegankelijk te maken. Ook scanden vrijwilligers ruim 8.000 dia's in met werken van alumni als Armando, Antony Gormly en Betty Woodman. Het Mondriaan Fonds heeft het onderzoek naar de relaties tussen het archief van het EKWC en de keramiekcollectie van het Design Museum Den Bosch ondersteund.

Educatie

Educatie is de belangrijkste pijler van het EKWC. De deelnemers van de residentie komen naar het EKWC om in korte tijd het werken met klei te leren. Daarbij is de primaire educatieve activiteit het begeleiden van de *artist in residence*. Omdat we een sterk voorstander zijn van een doorlopende leerlijn en het voor een werkplaats van groot belang is te investeren in toekomstig werkplaatstalent, ontvingen wij de afgelopen jaren leerlingen en studenten van alle onderwijsniveaus, van lokaal tot internationaal en van praktisch tot specialistisch technisch-theoretisch:

- Lagere en middelbare scholen uit Oisterwijk die het programma Keramiekkijkers volgden.
- Studenten van opleidingen waarmee we intensief samenwerken, zoals MBO Sint Lucas Creatief Vakmanschap Eindhoven, HBO Fontys Eindhoven, Radboud UMC Nijmegen en Design Academy Eindhoven.
- Studenten van vijf Europese Franstalige kunstacademies voor workshops van twee weken, dankzij een Europese subsidie (het Ecart-project).
- Afgestudeerde jonge kunstenaars Valya Prytula (Oekraïne) en Brooke Marrisett (Canada), die ieder een door het EKWC gecreëerde assistent plek kregen.
- Studenten van Nederlandse academies (Jan van Eyck Academie, St. Joost Academie, HKU, en de KABK) en buitenlandse kunstacademies (België, Denemarken, Zweden, Duitsland, Zwitserland en Frankrijk).

Samenwerking

Het EKWC werkt samen met uiteenlopende partners op lokaal, nationaal en internationaal niveau. Deze samenwerkingen gaan wij aan zowel om onze kennis te delen als om onze eigen kennis te versterken en te verbreden. Een aantal voorbeelden uit de afgelopen periode:

Lokaal

- We werkten samen met Noord-Brabantse kunstenaarswerkplaatsen als Make Eindhoven, Cor Unum en het Textiellab.
- We organiseerden activiteiten met en voor de gemeente Oisterwijk en de Provincie Noord-Brabant.
- De afgelopen jaren zijn we in het archief en de winkel samen gaan werken met vrijwilligers, die voor een sterke relatie en lokale binding zorgen.

Nationaal

In Nederland heeft het EKWC een sterke richtinggevende positie. De afgelopen jaren:

- adviseerde het EKWC bedrijven, kunstacademies en musea;
- is er regelmatig overleg en uitwisseling van residenten met de andere Nederlandse (post)academische instellingen;
- is er overleg en uitwisseling met musea, fondsen en presentatie-instellingen over samenwerkingsprojecten en residenten.

Internationaal

Het EKWC:

- is actief deelnemer aan internationale samenwerkingsverbanden en netwerken, zoals het *Ecart*-project,
- neemt zitting in adviesraden voor tentoonstellingen en kunstbeurzen in Frankrijk, België en Italië.
- De afgelopen vier jaar waren we veelal actief in de focuslanden Japan, China, Zuid-Korea, Taiwan en Engeland. Daar hebben we met verschillende organisaties en ambassades samengewerkt om de banden te versterken, kennis uit te wisselen en het EKWC te positioneren. Deze activiteiten zijn met name gericht geweest op het uitbreiden van ons netwerk en het vergroten van onze eigen kennis.

Financiën

De explosief gestegen gas-, energie- en grondstofprijzen maakten de financiële positie van het EKWC soms ronduit nijpend. Het verhogen van de eigen bijdrage voor de residenten bleek, vanwege de gestegen kosten, onvermijdelijk. De indexering van de salarissen voor medewerkers – al sinds 2012 niet uitgevoerd – is in 2023 weer toegepast. Met een extra lening maakten we eind 2021 een start met maatregelen om de energiekosten structureel te verlagen, zoals verdere isolatie van het gebouw, en het installeren van warmtepompen en zonnepanelen.

6

KERAMIEK IN DE BEELDENDEN KUNST

Klei heeft een traditie van tienduizenden jaren, en is verbonden met handwerk en authenticiteit. Juist nu industriële en digitale technieken domineren, is klei voor kunstenaars een aantrekkelijk medium. Het is fysiek, aards, concreet en daarmee een tegenpool van digitale technieken. Tegelijkertijd staat keramiek in de belangstelling van ontwerpers en architecten die duurzame oplossingen zoeken, bijvoorbeeld in hergebruik van materialen of klimaatbeheersing in gebouwen.

Klei plooit zich soepel naar de verbeelding: je kunt er alles mee maken. Dit verandert zodra klei transformeert tot keramiek. Al tijdens het drogen blijkt hoe veeleisend het materiaal kan zijn: koppig en onvoorspelbaar, weinig vergevingsgezind voor slordigheden. Tegelijkertijd zorgen de chemische veranderingen tijdens het stoken vaak voor een extra cadeautje. Juist in de oven krijgt het werk een ongrijpbare autonomie. Hiermee blijft keramiek een uitdagend samenwerkingsproces tussen maker en klei.

3. ARTISTIEKE VISIE 2025-2028

Rol van het EKWC

Het EKWC heeft als kerntaak het verzorgen van een begeleidingsprogramma op het terrein van de beeldende kunsten én we zijn een kennisinstituut op het gebied van keramiek. Sinds 1969 hebben wij een belangrijke bijdrage geleverd aan het culturele aanbod in Nederland en ver daarbuiten, door het gebruik van keramiek in kunst, design en architectuur continu te ontwikkelen, ondersteunen en promoten.

In een inspirerende omgeving met toonaangevende vakdeskundigheid krijgen zowel jonge talenten als gevestigde makers tijd en ruimte om te experimenteren. Bij ons werken studenten uit binnen- en buitenland aan hun afstudeerproject, ontwikkelen architecten nieuwe printtechnieken met klei, ontwikkelen ontwerpers een nieuwe collectie glazuren van gerecyclede materialen en werken kunstenaars aan nieuw beeldend werk. Kennis delen staat centraal. De (hyper)focus op één type medium/materiaal, het niveau van onze kennis in technisch en artistiek opzicht, en het feit dat we alles open source aanbieden maakt ons onderscheidend. Zowel binnen het post-academische veld als internationaal is er geen vergelijkbaar centrum op het gebied van keramiek in de kunsten en spelen wij een cruciale rol bij de ontwikkeling van het medium keramiek binnen de beeldende kunsten. Wij nemen hiermee een unieke positie en voldoen daarmee aan de belangrijke voorwaarde van oorspronkelijkheid. Wat de residenten bij ons leren, passen ze in het vervolg van hun carrière toe. Wat bij ons gemaakt wordt, verplaatst zich over de wereld, in een variëteit van toepassingen, en bereikt een groot internationaal publiek van leken en experts, of het nu gaat om vormgeving, beeldende kunst, architectuur, om museale stukken of geluidskunstwerken, ieder werk heeft zijn eigen urgentie en zeggingskracht.

Meer ruimte voor ontwikkeling en onderzoek

Het EKWC heeft altijd nieuwe impulsen gezocht door zich te richten op speciale onderzoeksgebieden, zoals design, cadcam, architectuur en geluid. Deze domeinen zijn inmiddels geïntegreerd in het *artist-in-residence*-programma. Voor de komende BIS-periode en de verdere toekomst ligt onze focus

op essentiële vernieuwing, zowel in artistieke, technische als maatschappelijke zin, door een verandering van werken in onze twee kernactiviteiten - het *artist-in-residence*-programma en *EKWC Research*. We streven naar meer diversifiëring en verdieping van onze residenties, door naast het bestaande residentieprogramma een tweede programma op te zetten met meer flexibiliteit. Daarnaast zorgen we voor extra inhoudelijke verdieping in de *kitchen talks*. Aan de andere kant zorgen we binnen *EKWC Research* voor meer ruimte voor belanghebbend interdisciplinair onderzoek naar de toepassingen van klei en keramiek.

Samen met de residenten zetten wij onze creatieve denkkraft en praktische onderzoeksvaardigheden in om bij te dragen aan noodzakelijke maatschappelijke transitie's. We leggen een grotere focus op de artistiek-kwalitatieve insteek en het ontwikkelen van een breed scala aan nieuwe handelingsperspectieven voor makers binnen én buiten het EKWC.

In de volgende paragrafen worden de veranderingen binnen de kernactiviteiten nader toegelicht.

7

Kernactiviteit 1: EKWC *Artist-in-residence*-programma

Binnen ons huidige *artist-in-residence*-programma willen we toe naar meer flexibiliteit en diversiteit, en naar meer aandacht voor ontwikkeling. Dit gaan we op de volgende manieren doen:

1 EKWC Classic

De kern van het EKWC blijft het succesvolle *residency*-programma van drie maanden, waarbij het ontwikkeltraject van de individuele kunstenaar centraal staat. Een van de sterkste aspecten van dit programma is de verdieping met een extreem hoge intensiteit. De meeste deelnemers hebben een eigen succesvolle praktijk, maar hebben meestal geen of nauwelijks ervaring met keramiek. Het zijn mensen met uiteenlopende achtergronden en disciplines, op zoek naar een nieuwe impuls binnen hun eigen artistieke proces of professionele ontwikkeling. Ze hebben een eigen, sterke, inhoudelijke visie op hun project en dit is leidend binnen het proces, de techniek volgt. Er volgen drie maanden met hoge pieken en diepe dalen. De deelnemers blijven het onmogelijke vragen van zichzelf, de klei en de adviseurs – en zorgen daarmee voor verrassingen en vooruitgang. Juist door deze aanpak worden nieuwe stappen gemaakt, zowel artistiek als technisch.

De typische EKWC Classic residentie is een veeleisende, vormende ervaring die niet draait om het eindresultaat. Drie maanden lang staan onderzoek, experiment en kennisuitwisseling centraal. Soms leidt het tot nieuw werk en soms is het een begin van een productie- of onderzoekstraject. Als EKWC bieden we deelnemers naast technische en inhoudelijke verdieping ook nieuwe perspectieven in hun professionele loopbaan, door ze te introduceren in onze (inter)nationale netwerken.

Meer verdieping in de residenties: EKWC Kitchen Talks

De EKWC-adviseurs concentreren zich op technische vragen en zijn neutraal als het gaat om inhoudelijke kwaliteiten. Dit is cruciaal om te zorgen dat alle deelnemers evenveel aandacht krijgen. Een belangrijke conclusie uit de vorige beleidsperiode is echter dat we het *residency*-programma kunnen verbeteren door inhoudelijke verdieping te bieden. De behoefte hieraan blijkt ook uit evaluatiegesprekken met de residenten. In lijn hiermee wil het EKWC de deelnemers perspectieven aanreiken die verder gaan dan hun technisch-artistieke ontwikkeling.

Residenten wonen en werken 24/7 in het EKWC-gebouw. Dit zorgt voor continue uitwisseling van kennis en ervaringen tijdens geplande en ongeplande momenten. Eén plek in het EKWC staat hierbij centraal: de keuken. Dit is het hart van het centrum. Daarom starten we in de periode 2025-2028 met de *Kitchen Talks*: informele bijeenkomsten rondom een actueel thema. Dit kan digitale esthetiek zijn, het post-koloniale debat, de vierde feministische golf, culturele praktijken die door klimaatverandering verschijnen en verdwijnen, enzovoorts. De deelnemers gaan in gesprek over het thema en de betekenis ervan voor hun praktijk met een inspirerende gast. Dit kan een ecooloog, linguïst of filosoof zijn, een criticus, kok of circusartiest, zolang hun expertise maar bijdraagt aan de inhoudelijke verdieping van het programma. We zullen hierbij zeker ook gebruik maken van ons uitgebreide netwerk van alumni en partners (zie hoofdstuk 4: *Community of Practice*).

In de komende beleidsperiode continueren we het EKWC Classic programma, maar brengen we het aantal deelnemers terug van 60 naar 40 per jaar. Dit geeft ruimte in tijd én fysieke ruimte voor onderzoek en samenwerking. In de vrijgekomen studio's ontstaat ruimte voor noodzakelijk onderzoek ([EKWC Research](#)) en daarnaast kunnen we ons richten op een nieuwe programmalijn binnen de residenties: [EKWC \[Co\]Lab](#).

2 EKWC [Co]Lab

Met minder reguliere deelnemers ontstaat er ruimte voor flexibele projecten met derden: EKWC [Co]Lab. Hier brengen we projecten en residenties onder die niet passen in het vaste tijdsbestek van drie maanden. Door flexibele werkperiodes in te voeren geven we meer ruimte aan nieuwe ontwikkelingen. Op dit moment denken wij concreet aan:

- Multidisciplinaire projecten rondom een specifieke onderzoeksvraag waarin creatieve makers samenwerken met één of meerdere opdrachtgevers, zoals een bedrijf, universiteit, museum, verzamelaar of overheidsinstelling. Met museum Boijmans Van Beuningen en museum De Pont gaan we de komende jaren de samenwerking intensiveren. We onderzoeken hoe we elkaar, als opdrachtgever/museum en post-academische instelling en werkplaats kunnen versterken. Dit levert extra kansen op voor de kunstenaar en de resultaten worden breed gedeeld met een groter, nationaal publiek.
- Residenties voor een project met een opdrachtgever. We krijgen van kunstenaars herhaaldelijk de vraag of we ruimte hebben voor de realisatie van een project in opdracht. Denk hierbij aan projecten voor de publieke (buiten)ruimte. Dit past niet binnen EKWC Classic. Het gaat hier om projecten die langer duren dan drie maanden, projecten waar extra menskracht bij komt kijken. Deze projecten vragen om een specifieke planning, begroting en flexibele aanpak.
- Residenties voor aansprekende deelnemers die alleen naar het EKWC kunnen komen als de werkperiode flexibeler is ingericht. Wij willen het graag mogelijk maken om vaker met vormgevers en architecten samen te werken in projecten op maat. EKWC-alumni zoals Wieki Somers, Hella Jongerius, Guus Kusters, Laura van Santen en vele anderen geven aan dat ze graag nog eens terugkomen, maar dat ze hun praktijk onmogelijk drie maanden kunnen achterlaten voor een residentie.

Het introduceren van een nieuwe programmalijn zorgt voor meer diversiteit binnen de groep residenten. Het werken in opdracht vraagt om een totaal andere aanpak en vormgevers en architecten benaderen het materiaal en het proces op een geheel andere wijze dan beeldend kunstenaars. De aanwezigheid van een ander type resident in het EKWC levert vruchtbare uitwisseling op met de groep residenten binnen EKWC Classic, omdat ze een nieuw perspectief inbrengen. Wij zijn ervan overtuigd dat zij de groepsdynamiek en de kwaliteit van de output van de individuele resident ten goede komen. Sterker nog: de impact van het EKWC zal binnen diverse sectoren, nationaal

en internationaal, toenemen. Willen we dit bereiken dan is een **passende mogelijkheid** van een residentie in de vorm van het EKWC [Co]Lab een *must*.

Kernactiviteit 2: EKWC Research: The future of clay

De expertise en faciliteiten van het EKWC voor de toepassing van keramiek in kunst, vormgeving en architectuur zijn uniek. Gezien de urgente ecologische, economische en sociale vraagstukken, en de aandacht voor keramiek als een materiaal met potentie, is het EKWC dan ook de plaats bij uitstek voor interdisciplinair onderzoek met koplopers uit andere vakgebieden. We zetten onze creatieve denkracht en praktische onderzoeksvaardigheden in om bij te dragen aan noodzakelijke maatschappelijke transitie. Deze vragen om verbeelding, experimenten, nieuwe oplossingsrichtingen, kritische vragen, inspiratie en het betrekken van veel grotere en diverse groepen uit de samenleving.

Sinds de beginjaren van het EKWC staat onderzoek centraal. Aan elke residentie is een onderzoekstraject van de deelnemer gekoppeld. Iedere periode worden er artistiek en technisch nieuwe stappen gezet en groeit de kennis van zowel de deelnemers als de adviseurs. De komende vier jaar gaan we, naast dit proces, aan de slag met een eigen onderzoeksagenda. De impuls aan de researchfunctie is een belangrijke stap in het toekomstbestendig maken van het EKWC. We onderscheiden drie specifieke onderzoeksthema's: de eerste twee (Building with clay en Sustainability & Circularity) zijn gekoppeld aan maatschappelijke vraagstukken en de derde, het Soundlab, is verbonden met het uitbreiden en opbouwen van de door het EKWC ontwikkelde kennis en positie omtrent keramiek en geluid.

1. Building with clay

Nederland bestaat voor een groot deel uit het aaneengesloten deltagebied van de rivieren Rijn, Maas en Schelde. Vanaf 1100 wordt er in ons land keramisch gebouwd. De klei uit de mondingen van de rivieren wordt gebruikt voor de productie van bakstenen: We zijn een baksteenland.

Op dit moment staan we voor nieuwe uitdagingen: in Nederland is 60% van de gebouwvoorraad onvoldoende geïsoleerd; voor 2050 moet dit voor 9 miljoen huizen alsnog gebeuren. Daarmee staat de bouwsector voor een opgave die ze onmogelijk op kan lossen zonder innovatie. Bestaande benaderingen hebben als groot nadeel dat ze vooral producten gebruiken uit de petrochemische industrie. Ondertussen liggen er grote kansen voor het

gebruik van biobased materialen als isolatie, zoals hennep en leem. Dankzij recent onderzoek naar robotische toepassingen van ecologische materialen is het nu mogelijk om zo'n methode op te schalen van een ambachtelijke naar een industriële aanpak. Dit vergroot de potentiële impact enorm. Het EKWC start de komende beleidsperiode samen met architect Jelle Feringa een eerste project waarbij klei als 'rauw' bouw materiaal verkend wordt. Hierin gaan technische kennis, schaalbaarheid, economische en artistieke relevantie samen op.

2. Sustainability & circularity

Het EKWC heeft zich als doel gesteld om de onderdelen van het keramische proces te verduurzamen. Veel grondstoffen zijn schaars of niet duurzaam in delving, transport of gebruik. Daarnaast maken de explosief gestegen kosten van energie en grondstoffen een omslag nog urgenter. Het ontwikkelen van bruikbare alternatieven vraagt om meerjarig, tijdsintensief onderzoek. Alle onderdelen van het keramische proces, zoals kleisoorten, glazuurrecepten en stooktemperaturen zorgvuldig op elkaar afgestemd waardoor elke aanpassing gevolgen heeft voor de andere stappen in het proces. We starten onder andere onderzoekstrajecten op rondom:

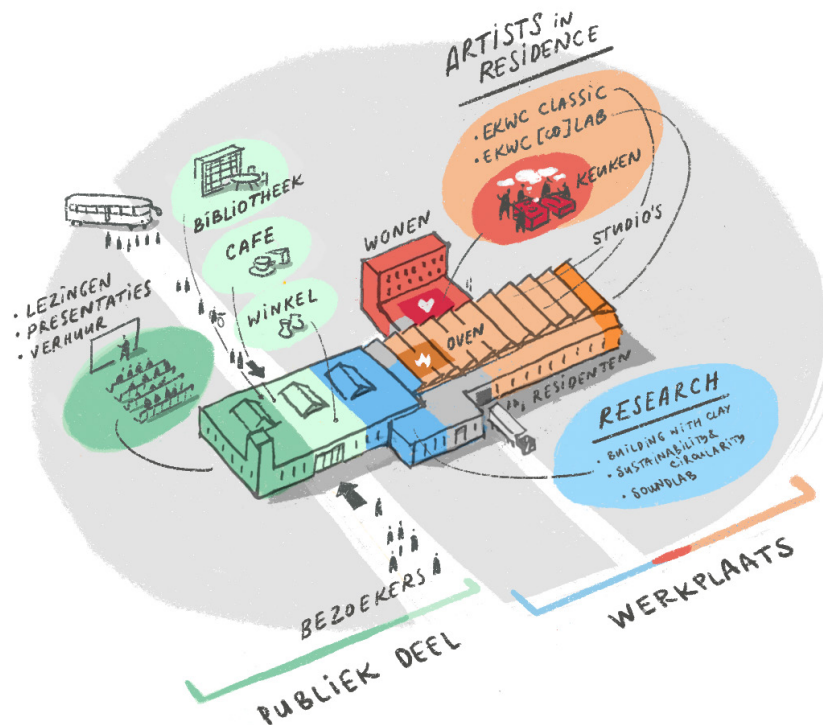
- klei uit gerecycled materiaal
- glazuuringrediënten uit reststromen
- efficiënte, zuinige stookprogramma's
- hergebruik van water en gips voor de mallen

Deze onderzoeken dragen bij aan de ambitie van het EKWC om in 2050 alleen met gerecyclede ingrediënten te werken en 60% circulair te zijn (zie ook sectie 4: *Ecologische waarde*). We willen aantonen wat er mogelijk is, *to lead by example*, om duurzaamheid vanzelfsprekend te maken voor onze residenten en voor externe partijen die tegen dezelfde uitdagingen in hun kernproces aanlopen.

3. Soundlab

Keramiek, muziek en geluid komen samen in het Soundlab. Het EKWC biedt componisten, geluidskunstenaars en muzikanten de mogelijkheid om met de klank van keramiek aan de slag te gaan. Het Soundlab groeit uit tot een ontmoetingsplek én platform. In de geluids- en keramiekstudio wordt niet alleen gewerkt, het is ook een zaal voor publieke optredens en uitvoeringen. De ruimte is eind 2023 geopend en de komende jaren investeren we in onze positie op het gebied van geluid en de beeldende kunsten. Aan het lab wordt een fysieke geluidsbibliotheek toegevoegd, die op dit moment in ontwikke-

ling is. Wij breiden onze kennis uit en zoeken binnen Nederland samenwerking met partners als de Willem II Studio's, November Music en festival Gaudeamus. In tweede instantie verbreden we ons internationale kennisnetwerk.



Partners

Al ons onderzoek wordt gedaan door multidisciplinaire teams bestaande uit onze adviseurs, residenten met specialisaties, het bedrijfsleven, educatieve partners, festivals en andere kennisinstituten. Voor deze externe partijen zijn wij de aangewezen samenwerkingspartner; hoogstaande technische kennis van het keramische proces wordt gecombineerd met toegepast, praktisch onderzoek en een grote creatieve denkracht.

Kennisdeling

Het vrij delen van onze kennis, recepten en werkwijzen zit vanaf het ontstaan van het EKWC in ons model. Wij hanteren een *open source* werkwijze met als doel sneller en beter onderzoek te kunnen doen. De laatste jaren zijn we gestart met het versterken van ons digitale kennisbeheer en onze digitale

kennisdeling. Waar we in de afgelopen BIS-periode ingezet hebben op het ontsluiten van het bestaande deelnemersarchief, richten we ons de komende vier jaar op het digitaal borgen en delen van onze keramische kennis. In de hoofdstuk *Toegankelijkheid: digitale strategie* staat hoe we dit willen doen en wat we hiervoor nodig hebben.

Wij krijgen veel vragen van derden over keramische processen, materialen en technieken van kunstenaars en andere specialisten uit het veld. Hierspringen we op in door meer digitale masterclasses te organiseren (zie de hoofdstuk *Toegankelijkheid: digitale strategie*). Daarnaast houden we spreekuren, waarop zowel professionals als amateurs hun keramiekvragen voor kunnen leggen aan een van de EKWC-adviseurs, die als een soort kleidokter een diagnose stelt en een plan van aanpak voorstelt.

EKWC-adviseurs; essentieel in transitie

Bij de transitie die we in gang zetten, zijn onze adviseurs sleutelfiguren. Ze beschikken zonder uitzondering over brede en hoogwaardige keramische kennis en over aanvullende specialistische kennis. Daarnaast hebben EKWC-adviseurs de sociale en educatieve vaardigheden om een diverse groep van residenten optimaal te begeleiden. Hun professionele ontwikkeling is essentieel en daarvoor stellen we individuele programma's op ter bevordering van de vakdeskundigheid met aandacht voor:

- toename van technisch onderzoek (**EKWC Research**).
- ontwikkeling van educatieve, vakinhoudelijke en communicatieve vaardigheden (door middel van coaching) om de diverse groep residenten nog beter te begeleiden

De ervaring heeft ons geleerd dat de aanwezige kennis bij de adviseurs beter geborgd en overgedragen moet worden. Aan de ene kant speelt digitalisering hierin een belangrijke rol, aan de andere kant is het opleiden van nieuw adviestalent een aandachtspunt. Het tegengaan van een kennisgat door vergrijzing is een urgent vraagstuk voor meerdere kunstenaarswerkplaatsen. Daarom hebben Het Textielmuseum, De Wobby Club, Cor Unum, Make Eindhoven en het EKWC de handen ineen geslagen. We verkennen de (inter) nationale mogelijkheden voor aanvullende subsidies om een opleidingsprogramma te ontwikkelen waarbij jong talent intern wordt opgeleid tot adviseur.

4. MAATSCHAPPELIJKE BETEKENIS

Al ver voor onze jaartelling werd in alle delen van de wereld keramiek vervaardigd. Duizenden jaren lang hebben keramisten zich aan weten te passen aan veranderende omstandigheden. Of die nou veroorzaakt werden door het klimaat, door de toe- of afname van de vraag naar specifieke producten, door schaarste van bepaalde ingrediënten of energiebronnen: de techniek overleefde en vond een nieuwe weg. Dit is de uitzonderlijke **kracht van keramiek**.

De maatschappelijke waarde van het EKWC

Het EKWC ziet voor zichzelf een belangrijke rol weggelegd om de ontwikkeling van deze eeuwenoude techniek voort te zetten binnen nieuwe parameters, met als voornaamste doel de techniek toekomstbestendig te maken en een bijdrage te leveren aan de leefbaarheid van de aarde.

Pasklare oplossingen bestaan nog niet, we gaan op zoek naar nieuwe mogelijkheden. Die onderzoeken en implementeren we systematisch. Door zo te opereren binnen die processen waar wij invloed op hebben, maken we het verschil. De residenten zijn daar initiator, getuige en participant van en nemen de nieuwe praktijken en handelwijzen op hun beurt mee in hun eigen praktijk en netwerk, waardoor de impact steeds wordt vergroot. We bieden nieuwe **handelingsperspectieven**, niet alleen in artistieke, maar ook in maatschappelijke zin: bij ons ervaart de resident een visie op de rol van de creatieve maker in de huidige samenleving.

In de experimentele hagedrukpan van het EKWC vertalen we een post-groeivisie naar methoden, toepassingen, processen en projecten. Daarbij zoeken we steeds naar werkbare, praktische methoden met een betere balans tussen **ecologische**, **economische** en **sociale waarden**.

1. Ecologische waarde

Het EKWC is gestart met het verkleinen van de eigen ecologische voetafdruk. We heroverwegen onze werkwijzen ten aanzien van energie- en grondstoffenverbruik, afvalstromen, maar ook transport en (inter)nationale reisbewegingen. We doen, samen met deelnemers en ondersteund door onderzoekspartners en partners uit de industrie (zoals het Technisch Centrum voor de Keramiek Industrie), praktisch onderzoek dat we direct kunnen testen en toepassen.

Manifest Duurzaamheid

Onze ambities leggen we vast in een Manifest Duurzaamheid. Circulariteit wordt hiermee een wezenlijk onderdeel van onze identiteit. Dit manifest dient een leidraad te zijn voor de medewerkers, residenten, toeleveranciers en de Raad van Toezicht. Om hiertoe te komen zijn we in 2023 gestart met een 0-meting; die laten we de komende jaren geregeld toetsen aan de hand van de Breeam-NL certificeringsmethode, zodat we onze voortgang bij kunnen houden. Voor het verduurzamen van de productieketen richten we ons onder andere op:

- **Biobased materialen:** de materialen die we gebruiken voor o.a. mallen, verpakking en verzending zijn zo veel mogelijk afbreekbaar. Zo zijn we al gestopt met het gebruik van piepschuim.
- **Veilige materialen:** materialen die gebruikt worden tijdens productie zijn veilig voor mens en milieu.
- **Alternatieve grondstoffen voor het productieproces:** we starten met het onderzoek naar de herkomst van glazuuringrediënten. Waar worden ze gewonnen en onder welke omstandigheden? Kunnen we alternatieven ontwikkelen, bijvoorbeeld uit reststromen? Daarnaast onderzoeken we mogelijkheden om klei als restroom vanuit de industrie te gebruiken.
- **Efficiënter stoken:** op de lange termijn zullen onze elektrische en gasovens vervangen of aangepast moeten worden om energiezuiniger te kunnen werken. Op dit moment is er echter geen geschikt alternatief. In de tussentijd onderzoeken we de mogelijkheid bio-propaan of bio-gas te gebruiken in plaats van aardgas. We starten met alternatieve stookprogramma's, en met het TCKI loopt er een onderzoek naar de manier waarop we de restwarmte van de ovens kunnen recycleren, bijvoorbeeld om de droogtijd en stooktijd te verkorten.
- **Afval recycleren:** het proces om ons afval zoveel mogelijk te scheiden of hergebruiken is al in gang gezet. Voor het afval dat nog niet recyclebaar is, zoeken we alternatieven.
- **Water:** in 2024 starten we een onderzoek naar het gebruik van regenwater voor de productie van mallen (en in tweede instantie bij hergebruik van klei).
- **Alternatieve isolatie:** het isoleren van ons pand maken we onderdeel van een Research & Development-project met architecten en kunstenaars
- **Transport:** we gaan samenwerken met 'groene' *shipping companies*, aan de hand van de *Sustainable Shipper Survey* van de *Gallery climate coalition*. Daarnaast starten we gesprekken over de wijze van transport en de mogelijkheid om transporten te combineren.

2. Economische waarde

In de traditionele zin van de economische waarde betaalt het EKWC de salarissen van 14 vaste medewerkers, in totaal 7,4 fte. Daarnaast werken we met 7 freelancers. Het EKWC biedt stage- en opleidingsplaatsen voor jong talent (zie *Educatie*). Zo draagt het direct bij aan de ontwikkeling van de creatieve industrie - een belangrijke motor van de regionale en nationale economie - en onderhoudt het (inter)nationale netwerken die van groot belang zijn voor het werkveld en de residenten. Het EKWC biedt onderdak aan een horecagelegenheid (de Koffiemiep) en verkoopt werk van alumni in de EKWC-winkel. Het publieke deel van het EKWC is hiermee een trekpleister voor bezoekers, wat bijdraagt aan de lokale levendigheid en de aantrekkelijkheid van de regio.

Nieuwe economische waarde

We richten ons op een nieuw (bedrijfs)model, waarin we kwalitatieve boven kwantitatieve groei stellen. Hiervoor verlagen we het aantal residenten van 60 naar 40 per jaar, en verminderen we als gevolg daarvan de eigen inkomsten, wat we deels opvangen met een aanvraag voor extra subsidie, deels door het ontwikkelen van nieuwe verdienmodellen. Hiertegenover staat de nieuwe economische waarde die het EKWC kan genereren door zich meer te richten op onderzoek en innovatie en de economische waarde die voortkomt uit een duurzamere, meer ecologische manier van produceren. De details hiervan worden uitgewerkt in hoofdstuk 6: *Bedrijfsmatige gezondheid*.

3. Sociale waarde

Als culturele instelling met sterke lokale verbindingen ligt een deel van de sociale waarde van het EKWC in taken als educatie, de inzet van vrijwilligers en de ruimte voor ontmoetingen. Daarnaast kunnen de residenten vanuit hun artistieke praktijk ongebruikelijke verbindingen tot stand brengen tussen mensen: kunst verbindt.

Ook bevragen wij onszelf vooral in onze omgang met een samenleving die steeds meer lijkt te polariseren, in *haves* en *have nots*. We willen bijdragen aan een samenleving met meer verbondenheid en gelijkwaardigheid. En dit wordt ook uitgedragen binnen het EKWC.

We volgen hierbij de kernwaarden van de [Fair Practice Code](#):

- **Solidariteit:**

- het EKWC zet zich in voor een eerlijke vergoeding en behandeling en gelijke ontwikkelingsmogelijkheden. Dit doen we zowel voor ons team, de zzp-ers als voor de residenten:

- Intern kijken we opnieuw naar de indexatie van salarissen van het personeel op basis van de HBO-CAO. Dit heeft veel te lang niet plaats kunnen vinden.
- Om specifieke kennis in huis te halen werken we regelmatig samen met freelancers. We betalen hen een eerlijke *fee* i.p.v. *rock bottom*-tarieven.
- Het is ons streven de residentie ook toegankelijk te houden voor talentvolle potentiële deelnemers met beperkte financiële middelen (zie *het verlagen van de eigen bijdrage* in de volgende hoofdstuk).
- Daarnaast zijn wij lid van diverse landelijke overleggen, zoals het overleg met de andere postacademische instellingen, Kunsten '92 en De Kunst van Brabant, waarin we een bijdrage leveren aan een gezamenlijke lobby voor de sector.

- **Duurzaamheid**

Het EKWC legt de focus op de gezonde bedrijfsvoering op de lange termijn. Er is meer aandacht voor scholing, coaching en de ontwikkeling van het personeel.

- **Vertrouwen**

Sociale veiligheid is een belangrijk aandachtspunt. Het is een onderwerp dat we regelmatig bespreken met het team van adviseurs, zowel tijdens het coachingstraject als in de wekelijkse overleggen. Daarnaast wordt het altijd besproken en geëvalueerd met de residenten. Er zijn twee vertrouwenspersonen waar zowel de deelnemers als de medewerkers terecht kunnen.

- **Diversiteit en transparantie**

- Diversiteit en inclusiviteit voor residenten: we bieden een inclusieve en veilige woon-/werkplek, waar diversiteit actief nagestreefd wordt. Zo is het EKWC bijvoorbeeld de enige residentie waar kunstenaars van alle leeftijden terechtkunnen. Ook ontvangen wij residenten met een beperking, die we zorgvuldig begeleiden samen met externe deskundigen.
- Diversiteit en inclusiviteit binnen de organisatie: we streven naar diversiteit onder de staf, in de Raad van Toezicht en de selectiecommissie. Dit vormt een belangrijk aandachtspunt bij werving, instroom en doorstroom.

Zie meer over diversiteit en inclusie in het hoofdstuk *Gezonde bedrijfsvoering*.

5. TOEGANKELIJKHEID

De doelgroepen van het EKWC zijn te verdelen in drie groepen: de **residenten**, de **specialisten** en de **reguliere bezoeker**.

De residenten

Community of practice: een netwerk van residenten en alumni

De residenten en alumni zijn het kloppende hart van het EKWC. Het deel uitmaken van een grote, diverse groep creatieve makers wordt door de residenten ervaren als een van de positiefste aspecten van hun verblijf. Er ontstaat een hechte groep met een gedeelde passie: een *community of practice*. Zij maken deel uit van een wereldwijd netwerk dat zich ieder jaar uitbreidt. We investeren meer in dit netwerk, maar we gaan de kracht van dit netwerk ook beter benutten, de residenten worden ambassadeurs en spelen een actieve rol, zowel bij werving en selectie als bij kennisdeling en artistieke begeleiding (zie Kitchen Talks pagina 8).

Open calls: inzetten van ons netwerk

Middels één of twee *open calls* per jaar roepen we potentiële deelnemers op zich aan te melden voor een residentie bij het EKWC. We bereiken ze via onze eigen kanalen (*social media*, website, nieuwsbrief en internationale fora) en onze contacten. Vanaf 2024 is hierin een belangrijke rol weggelegd voor de alumni, die we hiervoor persoonlijk benaderen. Zij worden onze ambassadeurs die veelbelovend talent in hun netwerk attenderen op de *open call* door het uitdelen van EKWC-vouchers. De voucher is geen vrijkaartje voor een residentieplek, maar wel een aanbeveling. Zo zetten we ons netwerk optimaal in en we geven ruimte aan ontwikkelingen en vraagstukken die bij kunstenaars, ontwerpers en architecten spelen en houden hierdoor een brede blik op de internationale kunstwereld. Daarnaast betrekken we externe partners bij de oproep, zoals Dutch Culture, diverse fondsen en internationale ambassades die potentiële residenten eveneens kunnen attenderen op de *open calls*.

13

Selectieprocedure

Door het aantal deelnemers per jaar terug te brengen en gericht te werven, kunnen we ook de huidige selectieprocedure aanscherpen binnen EKWC Classic en EKWC [Co]lab. Behalve op kwaliteit en haalbaarheid van de projecten beoordelen we de aanvragen voortaan ook op de urgentie van het werk - zowel de maatschappelijke urgentie van een project als de individuele urgentie voor de ontwikkeling van de resident. We kijken tevens naar een goede balans tussen Nederlandse en internationale deelnemers, hun professionele achtergrond, en gender en leeftijd. Onze ervaring leert dat een zo diverse mogelijke groep zeer waardevol is voor de onderlinge uitwisseling. Het selectietraject wordt sinds januari 2022 altijd door twee commissies uitgevoerd: een interne en een externe commissie. De externe commissie bestaat uit gerenommeerde leden met diverse achtergronden en wisselt om de twee jaar.

Eindevaluatie

Al jarenlang hebben wij met alle deelnemers uitgebreide eindgesprekken. Om objectiviteit te waarborgen worden deze gesprekken gevoerd door een expert van buiten het EKWC, die goed bekend is met het centrum. De evaluaties zijn een belangrijke indicator voor wat wel en niet goed gaat, zodat we steeds weer kunnen verbeteren. Ze zorgen ervoor dat we scherp blijven.

Financiële toegankelijkheid

In tegenstelling tot andere postacademische opleidingen ontvangen residenten van het EKWC geen maandelijkse vergoeding, maar betalen ze een eigen bijdrage die ze over het algemeen als goed besteed ervaren. In combinatie met de duur van drie maanden creëert de bijdrage een gevoel van urgentie bij de deelnemers. Wel zien we dat sommige residenten de eigen bijdrage niet kunnen opbrengen. Het zijn met name de explosief gestegen materiaal- en energiekosten die ervoor zorgen dat de residenties minder toegankelijk zijn geworden. Een verlaging van de eigen bijdrage is noodzakelijk, zodat we kunnen blijven selecteren op kwaliteit in plaats van financiële mogelijkheden.

Specialisten en reguliere bezoekers

Al is het voor het EKWC geen primaire taak om publiek in groten getale te ontvangen, toch vinden we het erg belangrijk om te delen wat wij doen. Daarbij richten wij ons aan de ene kant op (inter)nationale specialisten en aan de andere kant op de reguliere, veelal regionale bezoeker.

Specialisten

Vakinhoudelijke uitwisseling is essentieel voor het EKWC: deze draagt bij aan de (inter)nationale positionering van het centrum. We bereiken de specialistendoelgroep via onze (social) mediakanalen, maar persoonlijke contacten zijn cruciaal. We organiseren ontvangsten met belangrijke *stakeholders*, geven specialistische rondleidingen op aanvraag en organiseren lezingen rondom thema's. Deze doelgroep is zeer divers qua herkomst (nationaal en internationaal) en professie (van student tot kunstenaar tot curator, tot werkzaam in de industrie), maar alle leden hebben een specifieke beroepsmatige interesse in keramiek of de kunsten.

Reguliere bezoekers

Ons gebouw is laagdrempelig toegankelijk, zodat we meer binding krijgen met de bezoeker uit Oisterwijk en directe omgeving. De oude leerlooierij is beeldbepalend in het centrum van Oisterwijk en nodigt uit tot bezoek. Horeca, bibliotheek en de winkel zijn dagelijks vrij toegankelijk. Huren van ruimtes voor bijeenkomsten is mogelijk. Het is een fijne plek waar men een goede kop zelfgebrande koffie drinkt, de sfeer van het EKWC proeft en een mooi cadeau koopt in onze winkel. Voor de reguliere bezoekers organiseren we rondleidingen door de werkplaats en de succesvolle *Test Case*. Hierbij zoeken we naar een goede balans tussen openstelling en de rust die de residenten nodig hebben om hun werk te doen.



De winkel van het EKWC (foto Ad van Lieshout 2023)

Bereik

Marketing en PR

Het EKWC heeft geen staffunctie voor marketing & PR. Dit betekent dat dit 'erbij' gedaan wordt waardoor niet de volledige potentie benut wordt. We zien het grote belang van de professionalisering van het marketing- en communicatiebeleid en willen hier expertise voor inhuren. Deze persoon zou voor een professionaliseringsslag op het gebied van marketing en communicatie moeten zorgen. Hiermee wordt de zichtbaarheid van het EKWC en de activiteiten regionaal, nationaal en internationaal vergroot.

Educatie en participatie

EKWC is educatie, educatie is EKWC. Het is onze primaire taak de deelnemers van het residentieprogramma te begeleiden. Omdat we een sterk voorstander zijn van een doorlopende leerlijn en het voor een werkplaats van groot belang is te investeren in toekomstig (werkplaats)talent, blijven we investeren in leerlingen en studenten van alle onderwijsniveaus, van lokaal tot internationaal en van praktisch tot specialistisch technisch-theoretisch:

- Op basis- en middelbareschoolniveau in en rondom Oisterwijk geeft het EKWC de mogelijkheid om leerlingen van jongs af aan kennis te laten maken met keramiek en de kunsten middels verschillende programma's.
- We dragen tevens bij aan het opleiden van specialistische zeldzame beroepen op MBO/HBO-niveau, zoals het vak van ovenmeester, mallenmaker of glazuurspecialist. Dat doen we, onder andere, samen met Sint Lucas Creatief Vakmanschap.
- Middels ons *research centre* initiëren en faciliteren we belanghebbend onderzoek op universitair en postacademisch niveau, o.a. met Radboud UMC en Fontys Hogeschool.
- De banden met de kunstacademies in Nederland en het buitenland zijn hecht. Docenten bezoeken jaarlijks het EKWC. Met de Design Academy in Eindhoven bestaat er een structurele samenwerking, waarbij jaarlijks twee masterstudenten (Contextual Design en Social Design) hun mastertraject bij het EKWC afronden. Dit breiden we uit met andere academies. In 2024 starten we een samenwerking met de Rietveld Academie.

Innovatieve plannen rond digitaal bereik

Door onze kennis buiten onze muren via de digitale weg te delen, verankeren we onze positie als innovatief en *open source research centre* van keramiek nog beter. Digitalisering is noodzakelijk om onderzoek beter en sneller te kunnen doen en de digitale kennisdeling vergroot onze zichtbaarheid en vormt een bindend element binnen onze internationale *community of practice*. Kennisdeling is een stimulans voor potentiële residenten, en draagt bij aan de verspreiding van onze filosofie rondom kwaliteit en circulariteit bij vakgenoten. Ook intern speelt digitalisering een belangrijke rol bij het vastleggen van de processen rondom de residenties en een betere vindbaarheid van recepturen en stookprotocollen, die nu nog analoog zijn. Tijdens de Covid-19-crisis werd de potentie van digitalisering nog duidelijker. Echter, onze digitale transformatie staat nog in de kinderschoenen, blijkt uit de *Digitale Transformatie Scan* van DEN. Om stappen te zetten zijn expertise van buitenaf en externe financiering noodzakelijk.

Doelen:

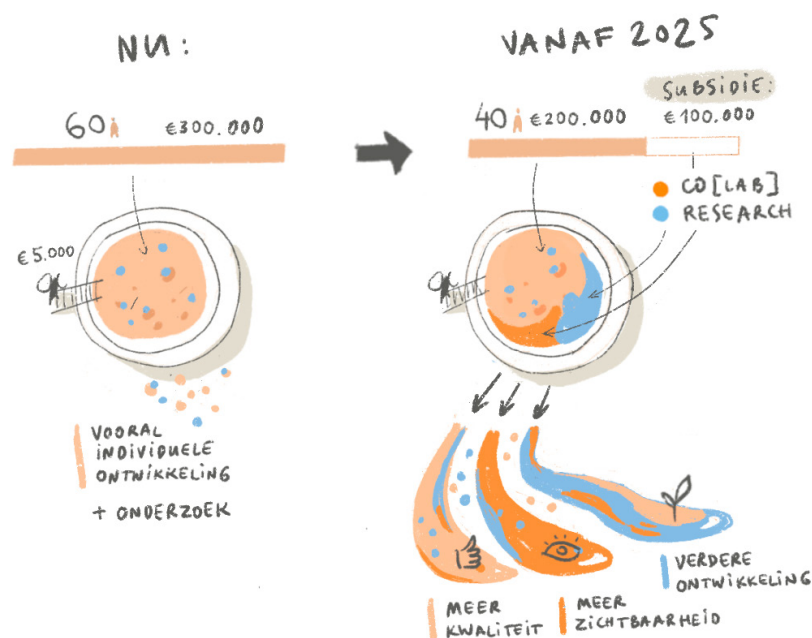
- Vergroten van bereik onder specialisten- en vakgenotenpubliek (kunstenaars, ontwerpers, architecten, internationale postacademische opleidingen, musea etc.) door het aanbieden van *open source*-kennis (o.a. recepturen, technieken, innovaties) en thematische, digitale masterclasses en instructie video's.
- Vergroten van het reguliere publieksbereik met digitale middelen
- Archiveren residentieopbrengst per kunstenaar. Ontwikkelen van tools om stappen, recepten en keuzes in het proces digitaal vast te leggen gedurende de residentie, en vervolgens *open source* te ontsluiten.



6. BEDRIJFSMATIGE GEZONDHEID

Financiële positie 2021-2024 in relatie tot 2025-2028

Het EKWC keerde in 2021 na acht jaar afwezigheid terug in de BIS-regeling. Dit was een erkenning van de belangrijke rol die het EKWC vervult in de cultuursector en een financiële opsteker. Het is echter evident dat de huidige jaarlijkse BIS-bijdrage niet voldoende is om het instituut op een duurzame manier draaiende te houden. Om onze ambities op gezonde wijze uit te voeren is een extra BIS-bijdrage nodig, die is opgenomen in de begroting 2025-2028. Met deze toekenning komt het EKWC terug op het financiële niveau van 2012 en kan het zich meten met de overige postacademische instellingen in het land. De verschraling die heeft plaatsgevonden op belangrijke bedrijfsmatige onderdelen wordt opgelost. De explosief gestegen grondstoffen- en energiekosten bieden we het hoofd en we voldoen in belangrijke mate aan de uitgangspunten van de Raad voor Cultuur. In detail:



Artistieke kwaliteit en onderzoeksfunctie, benodigde bijdrage € 100.000

Het aanpassen van de manier waarop de residenties worden georganiseerd zal de artistieke kwaliteit en het onderzoekspotentieel versterken. Sinds de bezuinigingen in 2012 is het financiële model van het EKWC gebaseerd op de eigen bijdrage van de deelnemers. Als we het aantal deelnemers verminderen van 60 naar 40, wat neerkomt op een vermindering van 20 deelnemers, betekent dit dat er een extra subsidie van 100.000 euro nodig is (20 x € 5.000).

Fair Practice in de volle breedte, benodigde bijdrage € 320.000

- Jaarlijkse indexatie van het personeel conform CAO HBO.
- Een eerlijke vergoeding voor de flexibele schil van freelancers.
- Een lagere eigen bijdrage voor de residenten zodat de toegankelijkheid van een residentie wordt vergroot.
- Het instellen van een gedifferentieerde eigen bijdrage
- Coaching en scholing van het team, o.a. op het gebied van diversiteit.
- Versterken EKWC met staffuncties. Het functiehuis bestaat uit 7 fte met een directeur en adviseurs. De staffuncties zijn in 2012 weggesneden vanwege het verlies van de BIS-bijdrage. Dit maakt de organisatie kwetsbaar. Met het oog op de ambities voor de komende jaren zouden we willen investeren in de volgende functies:
 - Projectleider (24 uur per week): coördineren van verschillende onderzoeksprojecten van subsidieaanvraag tot het publiceren van de resultaten.
 - Extra junior adviseur (24 uur per week): in het kader van duurzaamheid, doorgroei en ontwikkeling van het team.
 - Marketing & PR (24 uur per week): communiceren van doelen, resultaten en successen, en vergroten bereik onder diverse doelgroepen.
 - Development (12 uur per week): opzetten vriendennetwerk & subsidieaanvragen.
 - Digitalisering incl. ICT (24 uur per week): vergroten digitaal bereik en opzetten digitale strategie.

Investerings in gebouwen, materialen, duurzaamheid en energiekosten, benodigde bijdrage: € 350.000

Er zijn structurele investeringen nodig om het uitvoeringsniveau en de werkomgeving op peil te houden. Het betreft investeringen in ovens, materialen ten behoeve van het kernproces, verduurzaming van het pand en het keramische proces. Ook is een bijdrage opgenomen voor de verhoogde energiekosten.

	Begroting 2021	Begroting 2024	Begroting 2025
Baten			
Subsidies (structureel)	838.720	799.823	1.540.000
Eenmalig subsidie OCW energiekosten	-	260.000	-
Deelnemersbijdragen	385.000	480.000	280.000
Inkomsten uit winkel, rondleidingen en events	57.500	75.000	75.000
Overige directe inkomsten	15.000	15.000	-
Projectopbrengsten	24.000	-	225.000
Indirecte opbrengsten	12.000	-	
Private middelen	50.000	-	50.000
Totaal	1.382.220	1.629.823	2.170.000
Lasten			
Personeel	638.000	696.000	858.000
Organisatiekosten	99.500	112.500	147.500
Beheerslasten - gebouw	48.500	98.500	122.000
Energiekosten	144.000	190.000	190.000
Materiaalkosten	88.000	105.000	175.000
Overige activiteitenlasten	20.000	202.000	212.000
Projectkosten	85.869	-	225.000
Rentekosten	51.825	43.823	44.000
Afschrijvingen	206.526	182.000	196.500
Totaal	1.382.220	1.629.823	2.170.000

Financieringsmix

De voorgelegde begroting 2025-2028 is een overgangssituatie. Deze laat een grotere afhankelijkheid zien van de BIS-subsidie om financieel rond te komen. De extra financiële impuls is noodzakelijk om het EKWC (financieel) gezond te maken, artistiek en kwalitatief te laten groeien én om een gezonde bedrijfsvoering te waarborgen. Doel is om uiteindelijk weer terug te komen op het

oude niveau in de verhouding eigen inkomsten versus subsidie. Dit kost tijd. De kost gaat voor de baat uit. Het is juist het ondernemerschap waardoor het EKWC nog bestaat. In 2025-2028 investeren we in bedrijfsonderdelen waar we op termijn inkomsten uit verwachten; projectaanvragen bij fondsen waar we meer zichtbaar moeten worden, sponsoring van alumni en donors, de winkel met een eigen label en de verhuur. Inkomsten uit de residenties blijven belangrijk, maar verminderen in omvang. Daarnaast komt er meer ruimte voor onderzoek, innovatie en samenwerking met derden. De eigen bijdrage per residentie wordt verlaagd, maar de toegankelijkheid wordt vergroot.

Risicoanalyse

Het EKWC heeft aangetoond dat het in staat is om met (financiële) tegenslagen te kunnen voortbestaan. Dat is echter op een basaal niveau en op de langere termijn niet duurzaam. De huidige begroting is reëel en conservatief opgesteld. Er is rekening gehouden met blijvende hoge energie- en materiaalkosten. Projecten vinden alleen doorgang als er externe financiering is. Inkomsten uit de winkel en verhuur zullen naar verwachting groeien, maar blijven altijd ondersteunend. Er wordt stevig ingezet op fondsenwerving en sponsoring. Ook is er in een *worst case scenario* de mogelijkheid om rigoureuze ingrepen te doen. De eigen bijdrage van de deelnemers kan worden verhoogd, evenals de aantallen residenten. De ambities van het EKWC komen hiermee wel in de ijskast te staan en de door het Rijk gestelde criteria (*Fair Pay, Fair Practice, toegankelijkheid*) worden niet naar behoren ingevuld. Er ontstaat kortom, een onwenselijke situatie voor personeel, onderhoud en investeringen, maar het EKWC blijft bestaan.

De Governance Code Cultuur in het EKWC

Het EKWC onderschrijft de acht principes van de Governance Code Cultuur. We vermelden de aandachtspunten:

- Tav punt 5, *de verantwoordelijkheid van bestuur*: met de komst van een nieuwe directeur-bestuurder is er een aanpassing van de artistiek inhoudelijke koers ingezet. Om draagvlak te creëren worden zowel de Raad van Toezicht als de medewerkers, maar ook externen betrokken.
- Tav punt 5, *de verantwoordelijkheid van bestuur*: gezien de beperkte omvang van de staf is het voor het bestuur (de directeur-bestuurder) lastig om intern taken, aandachtsgebieden en verantwoordelijkheden te verdelen en te borgen. We kijken opnieuw naar onderlinge taak-, verantwoordelijkheids- en bevoegdheidsverdeling en leggen de werkwijze vast in het bestuursreglement.

- Tav punt 6, *zorgvuldig en verantwoord omgaan met mensen en middelen*: het EKWC schiet tekort als het gaat om eerlijke beloning voor de medewerkers. Een aanpassing hiervan wordt direct gedaan indien een verhoging van de subsidie wordt toegekend.
- Tav punt 8, *samenstelling raad van toezicht*: er wordt, met het aftreden van een aantal Raad van Toezichtleden in zicht, een aantal profielen herijkt op basis van de actuele omstandigheden. Zo is er gezien de uitdaging op het gebied van duurzaamheid behoefte aan kennis en kunde op dit gebied in de Raad van Toezicht. Dit speelde in de vorige samenstelling van de Raad van Toezicht minder een rol. Verder is een belangrijk aandachtspunt de samenstelling van een meer diverse Raad van Toezicht. In onze werving is hier specifiek aandacht voor.

Diversiteit & inclusie

Het EKWC draagt bij aan een inclusieve kunstsector. Wij benaderen representatie inclusief. Het gaat hierbij niet alleen over culturele of etnische achtergrond, maar ook over gender, seksuele geaardheid, leeftijd, sociaal-economische en geografische achtergrond. Op basis van de scans van de *Code Diversiteit en Inclusie* (D&I) zit het EKWC in de implementatiefase: de organisatie heeft een welwillende houding ten opzichte van D&I en heeft al concrete actie ondernomen om die te bevorderen, maar D&I vormt nog niet de integrale kern van de organisatie.

Waar staan we en waar gaan we heen?

We zetten in op een nog actiever diversiteitsbeleid gericht op inclusie op alle fronten. De Code Culturele Diversiteit is hiervoor leidend.

De komende jaren pakken we de volgende zaken op:

- Het formuleren van een inclusief HR-beleid.
- Diversiteit als integraal onderdeel van de criteria bij de selectietrajecten na een open call.
- Voor onze selectie- en begeleidingsprocessen is het relevant en onontbeerlijk om verschillende perspectieven in te kunnen brengen. We zoeken dan ook bewust naar een goede balans in de samenstelling van het team en de commissieleden.
- Het ontwikkelen van meer kennis en vaardigheden op het gebied van D&I.

We hebben meer budget gereserveerd voor training, scholing en extern advies. Waar nodig zullen we ook extern advies inhuren voor aangepaste wervingsprocedures.

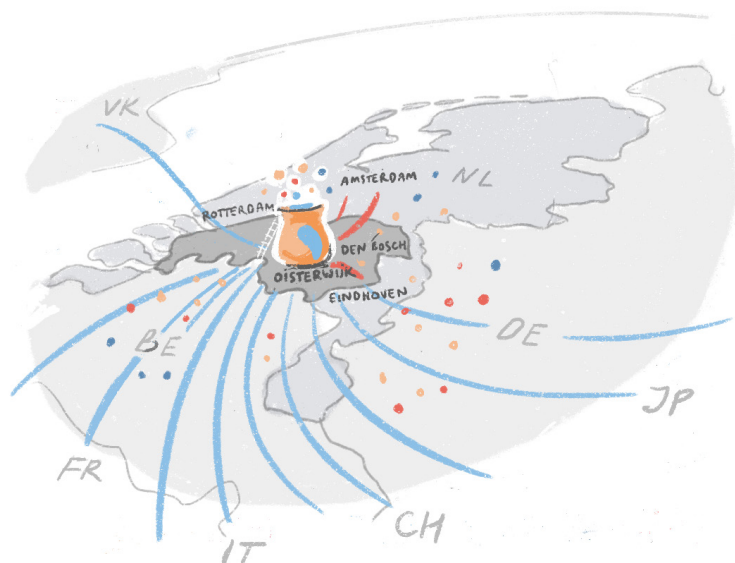


7. GEOGRAFISCHE SPREIDING

Keramik is een toegankelijk en universeel materiaal dat de verschillen tussen mensen en landen overbrugt. Het EKWC is daarom ook breed georiënteerd; we richten ons op Oisterwijk, de regio, Nederland en de rest van de wereld.

Lokaal & regionaal

De vestigingsplaats van het EKWC in de provincie Brabant is niet willekeurig. In deze regio is van oudsher veel maakindustrie gevestigd, wat de aanwezigheid van specialistische (kunstenaars)werkplaatsen, zoals Het Textiellab, Make Eindhoven, de Wobby Club, Cor Unum en het EKWC niet meer dan logisch maakt. Deze instituten trekken al lange tijd samen op en ook de komende jaren werken ze intensief samen, zowel in het delen van kennis en het opleiden van nieuw werkplaatstalent als in (interdisciplinaire) samenwerkingsprojecten met (inter)nationale creatieve makers. Met de sociale keramiekwerkplaats van Cor Unum zetten we een nieuw project op: prototypes, ontwikkeld in het EKWC, worden bij Cor Unum in Den Bosch in productie genomen en vervolgens weer verkocht in de winkel van het EKWC.



De relatie met de Brabantse musea is belangrijk vanwege presentatiemogelijkheden, onderzoek en opdrachtgeverschap. Zo bestendigt en intensiveert het EKWC ook de komende periode de relatie met het Design Museum in Den Bosch en het Museum De Pont in Tilburg.

Het EKWC opent letterlijk de deuren voor de inwoners van Oisterwijk. De koffiëbranderij, het café, de winkel en de bibliotheek zijn belangrijke openbare trekpleisters. We blijven in deze ruimtes diverse activiteiten organiseren met en voor de buurt. Trouwe vrijwilligers zijn actief in de winkel, als rondleider en in het archief. Lokaal werken we samen met de historische kring, met buurtbewoners, het asielzoekerscentrum en de organisaties die gebruik maken van onze ruimtes en het workshop aanbod.

Nationaal

Landelijk houdt het EKWC intensief contact met musea, kunstacademies, galeriehouders, curatoren en boven-sectorale instellingen als de fondsen en Dutch Culture. We informeren de Nederlandse kunstwereld over onze residenten en onze activiteiten. De Nederlandse postacademische instellingen verkennen aanknopingspunten voor meer structurele samenwerking en uitwisseling en residenten van het EKWC zijn met regelmaat ook bij de andere instellingen een *artist-in-residence* of vice versa.

Internationaal

Internationaal investeert het EKWC in het onderhouden van de bestaande relaties met internationale *artist-in residence*-programma's en onderzoeksinstituten voor keramiek. Internationale academies blijven altijd welkom, van het New York State College of Ceramics at Alfred University in de VS tot de Creative Residency in Arita, Japan. In Azië, met name in Japan, China, Zuid-Korea en Taiwan, is ons netwerk sterk en houden we de banden warm vanwege de wederkerigheid op het gebied van keramische kennis.

De komende jaren ligt de focus op het versterken van ons Europese netwerk. Onze drie onderzoeksgebieden vormen hierbij het uitgangspunt, met name op het gebied van geluid en keramiek zijn er interessante nieuwe samenwerkingen te verkennen. In 2024-2025 organiseren we in samenwerking met de Fondazione Saffi en de Nederlandse Ambassade in Milaan een tentoonstelling met recent keramisch werk van Nederlandse vormgevers. We starten ook met een nieuw Europees samenwerkingsverband: de Franse *Le Nouveau Grand Tour*. Dit programma steunt de ontwikkeling van kunstenaars en versterkt daarmee het netwerk en de samenwerking van de Europese AiR's.

8. CONCLUSIE

Het EKWC barst van de ambitie. We hebben daarom een plan neergelegd dat verder strekt dan de komende vier jaar. Voor het EKWC betekent het streven naar continuïteit dat we *juist* invulling kunnen geven aan onze ambities. Dat we niet meer in de overlevingsstand staan. In de nieuwe beleidsperiode maken we met hernieuwd elan een stevige start met deze langetermijnvisie. Daarvoor vragen we een ruime extra bijdrage, zodat we echt kunnen streven naar kwaliteit, circulariteit en het versterken van onze (inter)nationale positie. Met een extra toekenning houden we gelijke tred met de overige postacademische instellingen in Nederland en kunnen we samen werken aan een sterke profilering, ieder vanuit zijn eigen kracht en specialisatie.

De aandacht voor het EKWC is groot. Het medium keramiek kan zich verheugen in groeiende belangstelling van een brede groep kunstenaars, ontwerpers en architecten. We willen het *artist-in-residence*-programma de komende vier jaar daarom flexibeler invullen, inhoudelijk verdiepen en betaalbaar houden voor een diverse groep residenten. Ook geven we een stevige impuls aan onze eigen onderzoeksagenda. In deze tijd met urgente ecologische, economische en sociale vraagstukken stimuleren wij, juist met onze creatieve denkkraft en praktische benadering, belanghebbend interdisciplinair onderzoek. We brengen onverwachte partijen samen, zodat hierdoor innovaties en toepassingen ontstaan die (inter)nationaal een leidende rol spelen.

Al eeuwenlang weten keramisten zich aan te passen aan veranderende omstandigheden. De techniek overleefde en vond een nieuwe weg. Dit is de uitzonderlijke kracht van keramiek. Het EKWC richt zich de komende jaren op een betere balans tussen economische, ecologische en sociale waarden. Hiermee leveren wij een bijdrage aan het leefbaar houden van de aarde en hopen wij een positieve impact te hebben binnen én buiten het EKWC.

**DIT ACTIVITEITENPLAN
IS GESCHREVEN DOOR
GEERTJE JACOBS. MET DE
HULP VAN MARJOLEIN DE
BOO EN ANOUK JANSSEN.
DE REDACTIE WAS IN
HANDEN VAN CHRISTI
KLINKERT EN NANNE OP
'T ENDE. DE VORMGEVING
DEED MARLEEN VAN DEN
END IN DE HUISSTIJL VAN
TRAPPED IN SUBURBIA.
YULIA KRYAZHEVA
ZORGDE VOOR DE
ILLUSTRATIES. MET DANK
AAN IRENE FORTUYN EN
ANNE WENZEL.**

